

GJØVIK TINGRETT

DOM

Avsagt: 04.04.2017 i Gjøvik tingrett,
Saksnr.: 16-193128TVI-GJOV
Dommer: Tingrettsdommer Cathrine Fossen
Saken gjelder: Krav om oppreisning for ærekrenkelser, samt krav om fastsettelsesdom for erstatningsplikt.

Raufoss Ur og Optikk AS

Advokat Ole Gramstad Jensen

mot

AS Oppland Arbeiderblad

Advokat Kyrre Eggen

DOM

Saken gjelder krav om oppreisning og fastsettelsessøksmål for erstatningsplikt etter påstand om ærekrenkende uttalelser fremsatt i et leserinnlegg i Oppland Arbeiderblad.

Framstilling av saken

Avisen AS Oppland Arbeiderblad gis ut på Gjøvik og har stort sett lesere fra området Gjøvik, Toten og Land. Den er en abonnementsavis med ca 20 000 abonnenter. Løssalget er marginalt. Avisen har en spalte midt på siste side som heter "på hjertet". Spalten er ment for leserinnlegg. Den dekker ca ¼ av avisens bakside og det er plass til 3-4 innlegg. Avisens siste side inneholder i tillegg til "på hjertet" blant annet dagens OA-bilde, sudoku, en tegneserie og quiz. Helt til venstre i på hjerte-spalten skriver Oppland Arbeiderblad, etter å ha gjengitt kontaktinformasjon, følgende:

NB! Tanken bak "på hjertet" er å gi leserne mulighet til å komme med korte, gjerne hyggelige og kuriøse meldinger/ytringer. (...). Innleggene må følge presseetiske regler, blant annet om ikke å krenke enkeltmennesker. Innlegg som inneholder direkte ros eller ris må underskrives med fullt navn.

I et leserinnlegg trykket 26. juli 2016 klaget Beathe Rønningen over dårlig service hos Raufoss Ur og Optikk AS. Bakgrunnen for leserinnlegget var at butikken ikke ville ta på seg å reparere briller Rønningen hadde kjøpt et annet sted. Begrunnelsen var at Raufoss Ur og Optikk kunne pådra seg ansvar dersom brillene ble ødelagt under reparasjonen. Den 2. august 2016 trykket avisen et leserinnlegg fra Ivar Håkerud, som var et svar til Rønningen. I innlegget skrev Håkerud blant annet at "(...) Optikeren på Raufoss er bare et navn, de er ingen ting, det er kun penger i kassa som teller. (...) Har ei datter som ble forsøkt lurt trillende rundt og jeg må innrømme at jeg også har vært der og blitt lurt, men det gjaldt klokke". I tillegg inneholdt innlegget synspunkter på servicenivået i butikken, som skulle være svært lavt.

Oppland Arbeiderblad trykket 4. august 2016 en uttalelse hvor de beklaget at innlegget til Håkerud hadde kommet på trykk i den formen det fikk, og minnet om at innlegg ikke skal inneholde udokumenterte påstander om identifiserte personer. Videre refererte avisen en uttalelse fra daglig leder i bransjeorganisasjonen Synsinformasjon angående reparasjon av briller kjøpt andre steder. Det ble presisert at en optiker var i sin fulle rett til ikke å reparere briller i slike situasjoner.

Avisen trykket også to beklagelser fra Ivar Håkerud 10. august 2016. En av disse var forfattet av advokat Ole Gramstad Jensen, som Raufoss Ur og Optikk hadde kontaktet etter at Håkeruds innlegg sto på trykk. I tillegg ble det i tiden etter 2. august trykket innlegg fra andre lesere, som både var fornøyde og misfornøyde med servicen til Raufoss Ur og Optikk.

På vegne av Raufoss Ur og Optikk skrev advokat Ole Gramstad Jensen 18. august 2016 brev til avisen med krav om oppreisning med kr 150 000. Oppland Arbeiderblad besvarte ikke brevet og det ble tatt ut forliksklage for Gjøvik forliksråd. Forliksrådet innstilte saken i beslutning av 4. november 2016. Ved stevning av 29. november 2016 reiste advokat Gramstad Jensen på vegne av Raufoss Ur og Optikk AS søksmål mot AS Oppland Arbeiderblad med krav om oppreisning og påstand om fastsettelsesdom for erstatning. På vegne av AS Oppland Arbeiderblad innga advokat Kyrre Eggen tilsvar av 27. desember 2016 med påstand om frifinnelse.

Hovedforhandling ble holdt i Gjøvik tingrett 21. mars 2017. For Raufoss Ur og Optikk møtte Roy Hubred med fullmakt fra daglig leder Karianne Hubred. Han avga forklaring. For Oppland Arbeiderblad møtte konstituert daglig leder Line Ramsrud og redaktør Arne Næss. Sistnevnte ble gitt tillatelse til å overvære forhandlingene, jf. tvisteloven § 24-6 annet ledd.

Det ble for øvrig hørt to vitner og foretatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

Påstandsgrunnlag

Saksøkerens påstandsgrunnlag kan i all hovedsak sammenfattes slik:

Det rettslige grunnlag for erstatning er skadeserstatningsloven § 3-6a. Det er sikker rett at man er i ansvar også om man formidler andres ytringer. Dette ligger i redaktøransvaret og omfatter også leserinnlegg.

Saksøkte har formidlet usanne påstander om lureri. Det springende punktet er om ytringene er beskyttet av ytringsfriheten eller om de er i strid med æresvernet. Avisen har ikke foretatt en faktasjekk, det er ikke gitt mulighet til tilsvar, det dreier seg ikke om en sak av offentlig interesse og avisen har erkjent brudd på egne retningslinjer.

Påstandene er ikke bare følelsesbasert. Håkerud siktet til to konkrete episoder i sin forklaring. Den ene hendelsen han sikter til er i tilfelle et bedrageri. Dette handler dermed ikke om dårlig service. Påstandene er fremsatt i en kontekst om at det kun er penger i kassen som teller. Dette er påstander som er egnet til å skade saksøkerens omdømme. Påstandene er formidlet av OA på en slik måte at det var praktisk umulig for saksøkeren å imøtegå dem. Det er ført bevis for at avisen har beklaget at påstandene ble satt på trykk. Publiseringen brøt med så vel interne retningslinjer som Vær varsom-plakaten, blant annet pkt. 3.2. Beskyldningene førte til ringvirkninger i form av sladder og nedsatt omsetning.

Retten må foreta den avveining som følger av § 3-6a annet ledd. Håkerud har ikke fyldestgjørende faktisk grunnlag for sin ytring. Hva gjelder ytringens grad av krenkelse,

må det legges til grunn at Håkerud brukte ordet "lurt" i konteksten bedratt. Dette er klart ærekrenkende.

I Rt. 2014 side 1170 refererer Høyesterett til at EMD skiller mellom faktapåstander og verdivurderinger. Overgangen kan være glidende. Videre vises det til ambulansesjåførdommen hvor Høyesterett uttaler at jo mer konkret og presis beskyldningen er, desto mer kreves av faktisk belegg. Hensynet til den krenkede er ikke tilfredsstillende ivaretatt selv om det ble trykket dementier fra Håkerud og beklagelse fra OA. Det er liten allmenn interesse i saken. OA var videre ikke i aktsom god tro. Dette støttes av at de i realiteten har erkjent at det var en tabbe å sette innlegget på trykk. Raufoss Ur og Optikk er en liten bedrift som nyter sterkt vern mot æreskrenkelser, jf. Eggens artikkel inntatt i Mennesker og Rettigheter (1994). Sammenligningen med Morgan Andersen-saken blir ikke relevant i denne sammenhengen. Ingen av vilkårene i annet ledd foreligger dermed.

Raufoss Ur og Optikk krever oppreisning begrenset oppad til kr 150 000 samt fastsettelsesdom for at avisen er erstatningsansvarlig for økonomisk tap butikken har lidt som følge av at innlegget ble trykket. Det er sannsynliggjort at det har vært et økonomisk tap for butikken. Tapets størrelse må fastlegges på et senere tidspunkt.

Hva gjelder økonomisk tap er det ikke krav om at tapet skal være av en viss størrelse, et tap på en krone er tilstrekkelig. Raufoss Ur og Optikk har sannsynliggjort et økonomisk tap. Det vises her til forklaringen fra Ringen om at omsetningen sank i august og september 2016, blant annet var den vesentlig lavere enn i juli. Retten må videre ta stilling til om Håkeruds beskyldninger ikke har hatt noen innflytelse på den markante omsetningsnedgangen som fant sted i august og september 2016. Saksøkeren vil anføre at dette er tilfellet.

Hva gjelder krav om oppreisning, mangler det sammenlignbar praksis. Det er fakultativt om retten skal idømme oppreisning, men dette er i realiteten den eneste sanksjonsmuligheten man har nå som det ikke lengre er mulig å få kjent uttalelser døde og maktesløse. Retten bør derfor være forsiktig med ikke å idømme oppreisning om den skulle finne at uttalelsene er ærekrenkende.

Saksøkerens påstand:

1. AS Oppland Arbeiderblad dømmes til å betale et beløp i oppreisning til Raufoss Ur og Optikk AS, fastsatt etter rettens skjønn, begrenset oppad til kr 150 000.
2. AS Oppland Arbeiderblad fastsettes å være erstatningsansvarlig for Raufoss Ur og Optikk AS sitt økonomiske tap som følge av innlegget som sto på trykk den 02.08.16.
3. Raufoss Ur og Optikk AS tilkjennes sakens omkostninger.

Saksøktes påstandsgrunnlag kan i all hovedsak sammenfattes slik:

Oppland Arbeiderblad påstår seg frifunnet på tre selvstendige grunnlag. For det første foreligger ingen rettstridig ærekrenkelse mot Raufoss Ur og Optikk. For det andre anføres at avisen uansett er beskyttet av ytringsfriheten fordi de kun har agert som formidler av lesernes ytringer. Til sist anføres at det ikke er sannsynliggjort et økonomisk tap.

Retten må her først vurdere om Håkerud kan dømmes for uttalelsen. Saksøkte anfører at det Håkerud skrev ikke er å anse som en ærekrenkelse. Ytringen er upresis og fremstår som en verdivurdering. "Lurt" er et upresist uttrykk og fremstår klart som en verdivurdering. Det fremgår videre av flere leserinnlegg at saksøkeren ikke hadde et spesielt godt rykte. Håkeruds forklaring om reaksjoner han hadde fått etter at han trakk tilbake uttalelsen, støtter dette. Dette viser at hans innlegg ikke var egnet til å påføre ytterligere skade. Saksøkeren reagerte egentlig mest på at OA trykket innlegget om god service på Dokka. Dette er åpenbart ikke en ærekrenkende ytring. Dersom retten skulle mene at det som er sagt er en ærekrenkelse, blir vurderingen om den hadde tilstrekkelig faktisk grunnlag. Retten har hørt Håkeruds forklaring og det er helt klart at han hadde tilfredsstillende faktisk grunnlag for å føle seg lurt. Hans vitneforklaring viser at han hadde faktisk grunnlag for å fremsette den verdivurdering at han følte seg lurt av saksøkeren.

Uansett må leserinnlegget leses i en samlet kontekst. Avisen forsøkte å korrigere bildet ved også å publisere innlegg til fordel for Raufoss Ur og Optikk. Dersom avisen skal være ansvarlig er det videre en forutsetning at Håkerud er ansvarlig. Dementiet er trykket under trussel om søksmål og kan ikke tilleggs vekt. Retten må se på hvor leserinnlegget trykkes. Spalten heter "På hjertet". Dette viser at det dreier seg om subjektive opplevelser fra andre lesere. Dette er noe annet enn artikler som er skrevet av Oppland Arbeiderblads egne journalister. Temaet i innlegget er servicen hos Raufoss Ur og Optikk. Dette er Håkeruds verdivurderinger av egne subjektive opplevelser. Isolert sett vil den alminnelige leser vil forstå at dette er et uttrykk for hans egne subjektive opplevelser. Imidlertid er det helhetsinntrykket som skal vurderes, dvs. de øvrige innleggene, Oppland Arbeiderblads eget innlegg og Håkeruds beklagelse. I dagens samfunn må enhver som driver innenfor servicebransjen finne seg i at andre har meninger om ens virksomhet. Det som er sagt i Oppland Arbeiderblad ligger godt innenfor det som er akseptabelt å ytre. Uansett er helhetsinntrykket balansert og terskelen for å si at omdømmet er krenket er ikke oversteget. Terskelen for verdivurderinger fra privatsider er nokså høy. Se til sammenligning avgjørelse fra Oslo tingrett TOSLO-2011-75245.

Hva gjelder det andre grunnlaget for frifinnelse, anføres at Oppland Arbeiderblad er beskyttet av ytringsfriheten. Det er svært vanlig at publikum ytrer seg om servicenivået i ulike butikker, herunder på internett. Enhver virksomhet som henvender seg til et allment publikum har en risiko for å bli utsatt for negative karakteristikk. Terskelen må være

forholdsvis høy før slike ytringer kan anses å være æreskrenkende. Det har allmenn interesse å ytre seg om servicenivået til næringsdrivende. Dette nyter beskyttelse av ytringsfriheten. Oppland Arbeiderblad opptrer som en videreformidler. Dersom retten skulle komme til at det foreligger en ærekrenkende ytring, ligger den uansett i den nedre delen av ærekrenkende ytringer.

Det er til sist ikke ført bevis overhodet for at butikken er påført et økonomisk tap. Det er saksøker som har bevisbyrden. Bevisførselen viser at det var en økning i omsetningen fra 2015 til 2016 og uansett viser forklaringen til Ringen at det ikke er noen markant forskjell mellom omsetningen i første og annet halvår slik Håkerud hevdet. Det var uansett betydelig variasjoner fra måned til måned også i 2015. Tallene i august og september 2016 kan følgelig ikke tas til inntekt for at leserinnlegget hadde noen betydning for omsetningen. Regnskapstall fra 2010-2015 viser en jevn nedgang i omsetningen til butikken. Dette har betydning for rettens vurdering av om leserinnlegget har forårsaket noen form for omsetningsnedgang for butikken. Det er ikke mer enn 50 % sannsynlig at en eventuell omsetningsnedgang i 2016 dermed skyldes innlegget. Saksøkte har ikke oppfylt sin bevisbyrde.

Om retten skulle finne at det foreligger en omsetningsnedgang, er det likevel ikke ført bevis for at dette skyldes Håkeruds leserinnlegg. Det er mange alternative forklaringer på variasjonene i omsetningen, herunder den lavere omsetningen i august og september 2016. Omsetningsnedgangen ville eventuelt ha vart gjennom hele 2016 og inn i 2017. Dette er det ikke ført bevis for.

Subsidiært, dersom retten skulle komme til at det er grunnlag for oppreisning, bør det ikke utmåles en oppreisningserstatning. Kravet er uansett vesentlig for høyt. Det vises her til kirurgi-dommen hvor oppreisningen ble satt til kr 400 000 for en kirurg som fikk store deler av yrkeskarrieren sin ødelagt. Riktig nivå her vil eventuelt være kr 10 000-20 000.

Påstand:

1. Oppland Arbeiderblad frifinnes.
2. Oppland Arbeiderblad tilkjennes sakens omkostninger.

Retten vurdering

Retten skal ta stilling til om Oppland Arbeiderblad ved å trykke leserinnlegget fra Håkerud har fremsatt en ytring som er egnet til å krenke en annens ærefølelse eller omdømme, og på det grunnlaget er erstatningspliktig overfor Raufoss Ur og Optikk. Skyldkravet er uaktsomhet.

Reglene om ansvar for ærekrenkende ytringer fremgår nå av skadeserstatningsloven § 3-6a første og annet ledd. Det følger av bestemmelsens tredje ledd, som viser til

skadeserstatningsloven § 3-6 tredje ledd, at eier eller utgiver av massemedium kan bli ansvarlig for ytringer fremsatt i trykt skrift. Av forarbeidene (Ot.prp. nr. 22 (2008-2009)) følger at rettspraksis og teori utviklet i tilknytning til straffeloven 1902 §§ 246 og 247 fortsatt er relevant for forståelsen av bestemmelsen i skadeserstatningsloven § 3-6a. Videre er det fremhevet at bestemmelsen må tolkes og anvendes med bestemmelsene om ytringsfrihet i Grunnloven § 100 og EMK art. 10 som bakgrunn og rettesnor.

For at retten skal komme til at Oppland Arbeiderblad er erstatningspliktig eller pliktig til å betale oppreisning til Raufoss Ur og Optikk, må retten komme til at Håkeruds innlegg er å anse som ærekrenkende. Retten tar derfor først stilling til om innholdet i leserinnlegget er egnet til å krenke en annens ærefølelse eller omdømme. Slik retten ser det, er det alternativet omdømme som er mest aktuelt i denne saken. Omdømme må forstås på samme måte som formuleringen "gode navn og rykte" i straffeloven 1902 § 247. Om forståelsen av bestemmelsen heter det i Norsk Lovkommentar at "alternativet skade «en annens gode navn og rykte» utgjør kjerneområdet for § 247. Det tar sikte på det moralske (sosial-etiske) omdømmet, og omfatter moral i videste forstand. Generelt kan det sies at det dreier seg om egenskaper som avviker fra normen ved at de anses som negative sider ved personligheten – m.a.o. egenskaper som er moralsk belastende."

Som gjengitt ovenfor skrev Håkerud at Raufoss Ur og Optikk kun var opptatt av penger og at han og datteren begge har opplevd å bli lurt i butikken. I tillegg fremsatte han synspunkter på servicenivået.

Raufoss Ur og Optikk har anført at når Håkerud skrev at han og datteren ble lurt, har Håkerud fremsatt en beskyldning om at de ble bedratt, med andre ord utsatt for en straffbar handling. Retten er enig i at dette under gitte omstendigheter kan innebære en påstand om egenskaper som er moralsk belastende, og dermed et angrep på butikkens omdømme. Retten er imidlertid ikke enig i at det er grunnlag for å innfortolke en beskyldning om bedrageri i det aktuelle leserinnlegget. Det er sikker rett at uttalelser som fremsettes skal tolkes i sin kontekst. Uttalelsene må derfor leses i lys av de øvrige leserinnleggene som omhandler Raufoss Ur og Optikk i tiden før og etter at Håkerud skrev sitt innlegg. Utsagn skal også tolkes slik en må anta at den vanlige leser vil oppfatte det. Håkeruds innlegg var først og fremst et svar til Rønningen som hadde klaget på dårlig service. Håkerud mente også at butikken ga dårlig service og utsagnet om at Håkerud og datteren hadde blitt lurt må, slik retten ser det, tolkes i lys av dette. "Lurt" er et ord som i dagligtalen har flere betydninger, herunder å bedra. I den konteksten Håkerud fremsatte sitt utsagn mener retten hans språkbruk, inkludert ordet lurt, må tas til inntekt for en generell irritasjon over butikken i sin alminnelighet og servicenivået i sin særdeleshet. Retten finner ikke at den alminnelige leser etter å ha lest Håkeruds innlegg, vil sitte igjen med et inntrykk av at Raufoss Ur og Optikk bedrar sine kunder. Dette gjelder selv om Håkerud også skrev at butikken bare var opptatt av penger i kassa. Synspunkter på servicenivået hos en tjenesteyter som tilbyr sine tjenester til offentligheten er slik retten ser det, en subjektiv verddivurdering. Slike rammes i utgangspunktet ikke, jf. kommentar til straffeloven 1902 §

247 i Norsk Lovkommentar. Begrunnelsen for at slike uttalelser som utgangspunkt ikke rammes, er i følge kommentarutgaven at de vanskelig kan være sanne eller usanne. Dersom det ligger et usant premiss til grunn for vurderingen, kan imidlertid også slike uttalelser rammes. Selv om Håkeruds innlegg også inneholder påstander om lureri og at Raufoss Ur og Optikk bare er opptatt av penger i kassa, ser retten det slik at det overordnede tema er servicenivået og dermed synspunkter som må anses som subjektive verdivurderinger. Leserinnlegg skrevet av andre i det samme tidsrommet støtter denne vurderingen – temaet var gjennomgående servicenivået i butikken. Noen var fornøyde, mens andre var misfornøyde. Retten finner etter dette ikke at Håkeruds leserinnlegg når opp til terskelen for de ærekrenkende ytringer. Det som ble skrevet er ikke mer enn hva en næringsdrivende må tåle av synspunkter på sin virksomhet. Når retten har kommet til at Håkeruds innlegg ikke er å anse som ærekrenkende er resultatet at Oppland Arbeiderblad skal frifinnes for kravene fra Raufoss Ur og Optikk. Det er ikke grunnlag for å avsi fastsettelsesdom for erstatningsansvar og det er ikke grunnlag for å idømme oppreisning.

Selv om det ikke er nødvendig for resultatet, vil retten likevel bemerke at Raufoss Ur og Optikk etter rettens skjønn ikke har sannsynliggjort et økonomisk tap i form av omsetningssvikt i månedene etter leserinnlegget. Retten viser her til forklaring fra regnskapsfører hvor det fremgår at en sammenligning av omsetningstallene for 2016 med tall for tidligere år viser det som må antas å være en helt naturlig variasjon med tilnærmet lik omsetning i hhv. første og annet halvår så langt tilbake som til 2012. Det er i alle fall ikke ført bevis for, slik saksøker hevder, at det jevnt over var høyere omsetning i annet halvår enn i første og at den noe lavere omsetningen annet halvår 2016 må skyldes det aktuelle leserinnlegget.

Saksomkostninger

Oppland Arbeiderblad har etter dette vunnet saken fullt ut og har krav på å få dekket sine omkostninger ved saken, jf. tvisteloven § 20-2. Retten har vurdert, men ikke funnet grunn til å fritta Raufoss Ur og Optikk for omkostningsansvar.

Advokat Eggen har lagt frem omkostningsoppgave hvor det kreves dekket kr 116 850. Det totale timeantallet som kreves dekket er 30 timer, hvorav 10,5 timer gjelder hovedforhandling inkludert reisetid. Salærsatsen som er krevd ligger fra kr 3453 eks. mva. til kr. 4400 eks. mva. Saksøkte hadde innvendinger mot saksøkers saksomkostnader. Det ble anført at timesatsen er vesentlig for høy.

Det følger av tvisteloven § 20-5 at full erstatning for saksomkostnader skal dekke alle partens nødvendige kostnader ved saken som ikke særlige regler gir grunnlag for å unnta. Videre fremgår at det ved vurderingen av om kostnadene har vært nødvendige, skal legges vekt på om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem.

Retten har ingen innvendinger mot advokat Eggens tidsbruk idet denne fremstår som rimelig og nødvendig sett hen til sakens art og omfang.

Hva gjelder timesatsen har retten vært noe mer i tvil, men finner etter en helhetsvurdering ikke grunn til å redusere salæret selv om timesatsen etter rettens vurdering ligger i det øvre sjiktet for hva som kan anses rimelig å belaste en motpart med. Til støtte for at det ikke er grunnlag for reduksjon i salærkravet vises det til uttalelser i forarbeidene om at det er totalkravet som er det avgjørende. Videre heter det at "Timeprisen alene vil derfor ikke være avgjørende. For eksempel vil en advokat som er spesialist på et område, kunne kreve en høyere timepris dersom dette gjenspeiles i at det timeantallet som avkreves, er lavere enn det en alminnelig dyktig advokat måtte ha anvendt av tid." (Ot.prp. nr. 51 (2004-2005)). Retten finner dette synspunktet anvendelig i den foreliggende saken. Advokat Eggen har brukt vesentlig færre timer en saksøkers advokat, også om man ser hen til at han representerer saksøkte. Dette må antas å skyldes han særlige ekspertise på området saken gjelder. Raufoss Ur og Optikk dømmes etter dette til å betale omkostninger til AS Oppland Arbeiderblad med kr 116 850 innen to uker fra avgjørelsen er forkynt.

DOMSSLUTNING

1. AS Oppland Arbeiderblad frifinnes.
2. Raufoss Ur og Optikk dømmes til å betale omkostninger til AS Oppland Arbeiderblad med kr 116 850 – etthundreogsekstentusenåttehundreogfemti 00/100 – innen 2 – to – uker fra avgjørelsen er forkynt.

Retten hevet

Cathrine Fossen

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten. Ankefristen avbrytes av rettsferien. Rettsferie er følgende: Rettsferiene varer fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag, fra og med 1. juli til og med 15. august og fra og med 24. desember til og med 3. januar, jf. domstoloven § 140.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegenstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegenstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
  - navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
  - hvilken avgjørelse som ankes
  - om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
  - det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
  - de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
  - den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
  - de bevisene som vil bli ført
  - grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
  - den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken
-

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.
